

OTDK
(<https://otdk.hu>)

(<https://otdk.hu/otdt>)

OTDT online rendszer (<https://online.otdk.hu/>)

Igazoláskérés (/igazolas-keres)

35. OTDK (/otdk/aktualis-otdk)

OTDK eredmények ▼

Kapcsolat (/kapcsolat)

„Arra gondolni se mer senki” – Az akar, a tud és a mer segédigés kompozitumszerkezetek korpuszalapú vizsgálata funkcionális kognitív keretben Humán Tudományi (bölcész)

EREDMENYEK (/EREDMENYEK) |

„ARRA GONDOLNI SE MER SENKI” – AZ AKAR, A TUD ÉS A MER SEGÉDIGÉS KOMPOZITUMSZERKEZETEK KORPUZALAPÚ VIZSGÁLATA FUNKCIONÁLIS KOGNITÍV KERETBEN HUMÁN TUDOMÁNYI (BÖLCSESZ)

34 OTDK, Humán Tudományi (bölcész) Szekció, Általános, leíró és kognitív nyelvészet Tagozat.

„Arra gondolni se mer senki” – Az akar, a tud és a mer segédigés kompozitumszerkezetek korpuszalapú vizsgálata funkcionális kognitív keretben

Helyezés: 1

Különdíj: t

Hallgató: Bajzát Tímea Borbála

Szak: magyar, Képzés típusa: ba, Intézmény: Eötvös Loránd Tudományegyetem, Kar: Bölcészettudományi Kar

Témavezető: Kugler Nóra - egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcészettudományi Kar

A dolgozatomban bemutatott korpuszalapú kutatás célja az, hogy hozzájáruljon a segédigés megértéséhez azáltal, hogy komplex módszertannal, az időbeliség perspektívájába helyezve elvégzi három modális segédigés konstrukció (akar, tud, mer) szintaktikai, szórendi elemzését, valamint ezen kiválasztott segédigés konstrukcióknak a személyjelölési alakulástörténetét vázolja fel. A vizsgálat mintáját az alábbi korpuszokból vételeztem: Magyar Generatív Történeti Szintaxis (MGTSz), Történeti Magánéleti Korpusz (TMK) és Magyar Nemzeti Szövegtár (MNSz v2.0.5.).

A vizsgálat elméleti kerete a funkcionális kognitív nyelvelmélet (Langacker 2008, Tolcsvai Nagy 2013), mert ezen keret használatalapú megközelítéssel, a nyelvi változásra is érzékeny prototípuselvű nyelvészeti kategorizációval (Tolcsvai Nagy 2010) alkalmas a vizsgált jelenség árnyalt értelmezésére. A szintaktikai elemzések elvégzéséhez Imrényi András viszonyhálózati mondatmodelljét alkalmaztam (Imrényi 2017). A modellben lehetővé válik a szemantikai-művelési szempontok és szórend szempontjának egységes érvényesítése, így komplexebb leírás adható

a korábbi, strukturális elemzésekkel összevetve (vö. Kálmán et al. 1989).

A vizsgálatok eredményei a következők: Mindhárom segédigés kompozitum a nagyobb integrálódás felé mutat, a nyelvváltozási folyamattal csökkent ezen szerkezetek szórendi változatossága. A morfológiai vizsgálat feltárta, hogy az ómagyar kor és a középmagyar kor vizsgált példányai kettős személybeli jelöltsége összefüggést mutat mind a szövegtípus, mind pedig a szám és személy kategória jelöltségével, az E/3. és a T/3. személyű konstrukciók jelöletlenebbnek bizonyultak, mint a más személyhez lehorgonyzódó kompozitumok.

Hivatkozott irodalom:

Imrényi András 2017. Az elemi mondat viszonyhálózata. In: Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.): Nyelvtan. A magyar nyelv kézikönyvtára 4. Osiris. Budapest. 663–761.

Kálmán C. György – Kálmán László – Nádasdy Ádám – Prószéky Gábor 1989. A magyar segédigék rendszere. In: Telegdi Zsigmond – Kiefer Ferenc (szerk.): Általános Nyelvészeti Tanulmányok XVII. Akadémiai Kiadó. Budapest. 49–103.

Langacker, Ronald W. 2008. Cognitive Grammar: A basic introduction. Oxford University Press. Oxford.

Tolcsvai Nagy Gábor 2010. Kognitív szemantika. Europica Varietas. Nyitra.

Tolcsvai Nagy Gábor 2013. Bevezetés a kognitív nyelvészetbe. Osiris. Budapest.

otdt.titkarsag@nkfih.gov.hu (<mailto:otdt.titkarsag@nkfih.gov.hu>)

© OTDK Minden jog fenntartva

(<https://otdk.hu>)

(<https://otdk.hu/otdt>)

© OTDK

Minden jog

fenntartva

(<https://otdk.hu/otdt>)

<https://otdk.hu/otdt>

[Kapcsolat](#)

(<https://otdk.hu/kapcsolat>)

[Oldaltérkép](#)

(<https://otdk.hu>)

[Impresszum](#)

(<https://otdk.hu/impresszum>)

[Adatvédelmi](#)

[nyilatkozat](#)

(<https://otdk.hu/nyilatkozat>)

[nyilatkozat](#)